

یادداشت

تجربه تلخ مدیریت ارز در ایران

محمد خوش چهره

اقتصاددان

۹۵درصدارز در ایران از طریق دولت به اقتصاد تزریق می‌شود. این ارز عمدتاً محصول تولید ناخالص داخلی نیست، بلکه عموماً از طریق صادرات مواد خام معدنی و نفت خام و در کنار آن اقلام پتروشیمی، میعانات گازی و… حاصل می‌شود. این ساختار ارزی طبیعتاً سبب شده که دولت‌ها بعضاً به غلط خواسته‌اند ضعف و اشتباهات مدیریتی خود را با افزایش قیمت ارز جبران نمایند و لذا در مقاطعی به صورت شوک‌های ارزی جبران نمایند. این اقدام خود را با عبارات و توصیه‌ها و سیاست‌های شکست خورده وارداتی مثل تعدیل ساختاری و تعدیل قیمت‌ها و کاهش ارزش پول ملی تلاش کردند توجیه می‌کنند. تجربه بانک جهانی هم نشان داد که بسیاری توصیه‌ها اشتباه بود و حتی جوزف استیگلیتز، برنده جایزه نوبل و قائم مقام بانک جهانی که ابتدا مدافع و مروج سیاست‌های تعدیل و نظریاتی مانند آزادسازی قیمت ارز و… بود، وقتی نتایج ناگوار آن را در کشورهای آسیایی، آمریکا لاتین، آفریقایی را دید، جزو مخالفان قرار گرفت. در ایران اما هر دولتی سر کار آمده با درجه‌ای، این مسیر را بی‌گرفته است. استراتژ این اقدام در دولت سازندگی آغاز شد و دولت‌های نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم نیز شوک‌های ارزی بزرگی را تجربه کردند. شوک ارزی دولت‌های نهم و دهم نیز بسیار سهمگین و ۳۰۰درصدی بود و در دولت قبلی نیز قیمت ارز از محدوده ۳هزار تومان به ۳۰هزار تومان رسید و رشد ۱۰ برابری را شاهد بود. تجربه ناگوار مدیریت ارز در ایران یکی از مصادیق مهم برای تبیین دیدگاه‌های نظری اقتصادی دولت است. برای حل این مشکل ریشه‌ای، مساله شفافیت و بیان دیدگاه فکری و نظری در مشی اقتصادی کابینه سیزدهم خاصه در تیم اقتصادی دولت، بسیار مهم است. خصوصاً در این مقطع که نگرانی جدی در بین بعضی از صاحب‌نظران دلسوز وجود دارد، اهتمام به این رویکرد، واجد اهمیت بسیار بالایی است. ایراد مهم برخی از مسئولان اجرایی از بعد از جنگ تاکنون این بوده است که بسیاری از تصمیمات و سیاست‌ها مبتنی بر باورها، ایده‌ها، سلاقی و نظرات شخصی آنها بوده که بدون طی فرایند کار کارشناسی و نخبگی به مرحله اجرا می‌گذارند. در حالیکه باید تایید علمی و کارشناسی آن ایده یا تصمیم باید بر تور بودن خود را در قیاس با نظرات و طرح‌های رقیب به اثبات رسانده باشد. مثلاً دوره سازندگی بعضی از طرح‌ها و برنامه‌ها صرفاً مبتنی بر ایده شخصی رئیس‌جمهور بود و در عمل اختلالات خود را نشان داد. به‌طوری‌که ما در مجلس هفتم با ۱۷۰۰۰ پروژه نامنام مواجه بودیم که بعضی از آنها در عمل اشکالات بنیادی خود را نشان داده بودند و همچنین ایده‌هایی تحت عنوان مناطق آزاد، مسکن مهر و… که مشکلات بنیادی از خود در عمل نشان داد.

در پیچشه

تلاش آمریکا برای مقصر جلوه دادن ایران

سختگوی وزارت امور خار جه آمریکا در یک کنفرانس خبری با تلاش برای اذیت‌نختن توپ در زمین ایران، به سوالاتی درباره نتایج مذاکرات برجامی غیرمستقیم میان ایران و آمریکا که اخیراً در قطر برگزار شد، پاسخ داد.
دند بریس، در پاسخ به این سوال که آیا توجه به اینکه رابرت مالی، مذاکره کننده ارشد آمریکا در مذاکرات برجامی اخیراً در فکت‌وگویی مطرح کرده است که ایران در این مذاکرات خواسته‌هایی فراتر از توافق را مطرح کرده است، این خواسته‌ها چه سواردی هستند و پاسخ آمریکا به آنها چه خواهد بود، گفت: پاسخ سوالات شما این است که آنچه نه تنها آمریکا بلکه متحدان اروپایی منتظرش هستند، تصمیمی از سوی دولت ایران برای بازگشت کامل به پایبندی به برجام است. بر اساس آنچه به‌طور مستقیم و از طریق متحدان اروپایی مان شنیده‌ایم، برایمان معلوم شده است که آنها [ایران] این تصمیم سیاسی را گرفته‌اند یا نه. برپاس افزود: توافقی روی میز است که کمابیش چند ماهی می‌شود نهایی شده است. این توافق، توافقی است که قسمت عمده آن حاصل تلاش‌های هماهنگ متحدان اروپایی ماست که اول در وین و اخیراً هم در دوحه، نقش میانجی را ایفا کرده‌اند. او با تلاش برای خلاصه جلوه دادن ایران ادعا کرد: برجام فقط درباره یک چیز است و آن برنامه هسته‌ای ایران است. مطرح کردن هر چیزی که فراتر از مرزهای باریک برجام برود، نشان‌دهنده عدم جدیت و عدم تعهد است. سختگوی وزارت امور خارجه آمریکا ادامه داد: ما نباید شدیم از اینکه ایران به ابتکار اتحادیه اروپا پاسخ مثبت و موثری نداد و پیشرفتی حاصل نشد. همان طوطر که قبلاً شنیده‌اید، ما در موقعیتی قرار داریم که عدم انگیزه‌ای برای پیش رفتن، عدم پیش‌رفت، به مثابه پس‌رفت است. زمان بسیار حائز اهمیت است. واقعیت این است، از زمانی که ایران از تعهداتش ذیل برجام که در سال ۲۰۱۶ اجرایی می‌شد، فاصله گرفت، برنامه هسته‌ای آن به گونه‌ای پیشرفت کرده است که به کلی برایمان نگران کننده است. او در پاسخ به اینکه آیا قرار است مذاکرات دیگری در دوحه انجام شود، گفت: ما قادران تلاش‌های اتحادیه اروپا هستیم. هنوز برنامه‌ای برای دور بعدی مذاکرات وجود ندارد. ما همچنان نسبت به پیگیری بازگشتی دوجانبه به برجام متعهدیم. ما نسبت به بازگشت به پایبندی متعهدیم، مادامی که ایران هم حاضر به این کار باشد. اظهارات پرایس در پی این مطرح می‌شود که قطر اخیراً میزبان مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا در زمینه احیای توافق هسته‌ای با تسهیل‌گری اتحادیه اروپا بوده است.

ویژه

برگزاری نشست ایرانی – مصری در مسقط

یک رسانه عربی به نقل از منابع مصری ادعا کرد که مسئولان بلندپایه ایران و مصر اخیراً نشست در عمان برگزار کرده‌اند. روزنامه «العربی‌الجدید» به نقل از منابع دیپلماتیک مصری اعلام کرد که در سایه ترحم کات منطقه‌ای اخیر و در آستانه سفر جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا به منطقه در ماه جاری، پیش‌رفت‌های جدیدی در روابط ایران و مصر به وجود آمده است. این منابع می‌گویند: در سفر اخیر عبدالفتاح سیسی، رئیس‌جمهور مصر به عمان در اوایل هفته گذشته دیداری میان مسئولان بلندپایه ایرانی و مصری انجام شد و با هماهنگی‌های کشور عمان یک شخصیت عالی رتبه مصری که همراه سیسی بود در این دیدار حضور یافت.

آرمان ملی

حمید در خشان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

باید انتظارات را از تیم ملی مدیریت کنیم

◀ **تیم ملی نیاز به تقویت دارنده تغییر** ▶ در فوتبال هر چیزی امکان پذیر است حتی شکست آمریکا و انگلیس

◀ **تغییر سرمربی تیم ملی در آستانه جام جهانی اشتباه است** ▶ انتظار جامعه از تیم ملی بحق است

◀ **باید با موجودیت امروز فوتبال ملی کنار بیاییم**

◀ **لیگ ما در طول سال‌های اخیر حرکت رو به جلویی نداشته است**

◀ **فدراسیون از بودجه کافی برای برگزاری بازی تدارکاتی بر خوردار نیست** ▶ تیم ملی به حال خود رها شده است

◀ **تیم‌های درجه دو و سه اروپایی نمی‌توانند حریف‌های تدارکاتی خوبی باشند**

◀ **تغییر کادر فنی تیم ملی راضعیف می‌کند**

◀ **امثال و یلموتس نه تنها به فوتبال ما کمک نکرد بلکه چالش هم ایجاد کرد**

ما چه ابزار و امکاناتی قصد داریم از گروه خود صعود کنیم و آیا در شرایط کنونی این ابزار و امکانات در اختیار ما قرار دارد یا خیر؟ تیم‌هایی که در جام جهانی حضور دارند همگی از جمله بهترین تیم‌های جهان هستند. به همین دلیل ما باید توانایی خود را در نظر بگیریم و در مقابل توانایی‌های تیم‌های مقابل را نیز در نظر بگیریم که آنها از چه امکانات و ابزارهایی برای موفقیت بهره می‌برند. پس

در جام جهانی وجود ندارد به دلیل اینکه زمانی تا آغاز بازی‌ها باقی نمانده است. در شرایط کنونی بهترین فردی که نسبت به تیم شناخت دارد و با نقاط قوت و ضعف تیم شناس است آقای اسکوچیچ است. امروز هر کسی که جز آقای اسکوچیچ عنوان سرمربی تیم ملی انتخاب شود آشنایی و آگاهی کافی نسبت به فوتبال دنیا در جام جهانی وجود ندارد. حداقل دو سال در کشور ما حضور داشته باشد و با فوتبال ما آشنايي داشته باشد. از سوی دیگر دارای دانش بالای مربیگری باشد و بتوان تیم را در جام جهانی به خوبی هدایت کند. واقعیت این است که ظرفیتی که امروز ما داریم به همین حد است. اینکه علیه آقای اسکوچیچ مصاحبه کنیم و نام افراد دیگری را برای هدایت تیم ملی در جام جهانی ببریم مشکلی از ما حل نمی‌کند، بلکه در آستانه جام جهانی برای ما چالش نیز ایجاد می‌کند. در نتیجه تغییر کادر فنی تیم ملی هیچ کمکی به فوتبال ما نمی‌کند، بلکه متقدم باید همین کادر فنی خسته شده‌اند و راه را در این می‌بینند که تغییر و تحول ایجاد کنند. سوال این است که آیا شرایط کنونی اجازه چنین تغییر و تحولی به ما می‌دهد یا خیر؟ به نظر من چنین اتفاقی شدنی نیست. ما باید تلاش خود را معطوف به تقویت تیم ملی کنیم تا تیم ملی بتواند در جام جهانی بازی‌های خوبی در چنین شرایطی ما باید به حضور خواهند شد. در چنین شرایطی ما باید به تدارکات و سازمادهی در بازی‌های جام جهانی توجه کنیم. ما باید نگاه کنیم که به چه میزان آن را آماده کردیم و به چه میزان زمینه را برای موفقیت در مقابل چنین تیم‌هایی برای تیم ملی فراهم کرده‌ایم. ما نباید خود را فریب بدهیم، بلکه باید واقعیت‌ها را در نظر بگیریم. فوتبال ما در همین سطحی که مشاهده می‌کنید قرار دارد.

منتقدان آقای اسکوچیچ معتقدند ایشان هنوز در عرصه سرمربیگری تیم ملی به خوبی محک نخورده و

جام جهانی نیز محل آزمون و خطا و محک خوردن مربی نیست. دیدگاه شما در این زمینه چیست؟

برخلاف کسانی که عنوان می‌کنند آقای اسکوچیچ تاکنون محک نخورده من معتقدم ایشان محک خورده و بازی‌های مقدماتی جام جهانی به خوبی برای ایشان محک بود. نکته دیگر اینکه در شرایط کنونی چاره‌ای جز حضور ایشان در روی نیمکت تیم ملی ندارم. تیم را به دلیل اینکه زمانی تا آغاز بازی‌ها باقی نمانده است. در شرایط کنونی بهترین فردی که نسبت به تیم شناخت دارد و با نقاط قوت و ضعف تیم شناس است آقای اسکوچیچ است. امروز هر کسی که جز آقای اسکوچیچ عنوان سرمربی تیم ملی انتخاب شود آشنایی و آگاهی کافی نسبت به فوتبال دنیا در جام جهانی وجود ندارد. حداقل دو سال در کشور ما حضور داشته باشد و با فوتبال ما آشنايي داشته باشد. از سوی دیگر دارای دانش بالای مربیگری باشد و بتوان تیم را در جام جهانی به خوبی هدایت کند. واقعیت این است که ظرفیتی که امروز ما داریم به همین حد است. اینکه علیه آقای اسکوچیچ مصاحبه کنیم و نام افراد دیگری را برای هدایت تیم ملی در جام جهانی ببریم مشکلی از ما حل نمی‌کند، بلکه در آستانه جام جهانی برای ما چالش نیز ایجاد می‌کند. در نتیجه تغییر کادر فنی تیم ملی هیچ کمکی به فوتبال ما نمی‌کند، بلکه متقدم باید همین کادر فنی خسته شده‌اند و راه را در این می‌بینند که تغییر و تحول ایجاد کنند. سوال این است که آیا شرایط کنونی اجازه چنین تغییر و تحولی به ما می‌دهد یا خیر؟ به نظر من چنین اتفاقی شدنی نیست. ما باید تلاش خود را معطوف به تقویت تیم ملی کنیم تا تیم ملی بتواند در جام جهانی بازی‌های خوبی در چنین شرایطی ما باید به حضور خواهند شد. در چنین شرایطی ما باید به تدارکات و سازمادهی در بازی‌های جام جهانی توجه کنیم. ما باید نگاه کنیم که به چه میزان آن را آماده کردیم و به چه میزان زمینه را برای موفقیت در مقابل چنین تیم‌هایی برای تیم ملی فراهم کرده‌ایم. ما نباید خود را فریب بدهیم، بلکه باید واقعیت‌ها را در نظر بگیریم. فوتبال ما در همین سطحی که مشاهده می‌کنید قرار دارد.

من چنین فکری نمی‌کنم و معتقدم چنین اتفاقی رخ نخواهد داد. مربی می‌تواند در جام جهانی موفق باشد که حداقل دو سال در کشور ما حضور داشته باشد و با فوتبال ما آشنايي داشته باشد. از سوی دیگر دارای دانش بالای مربیگری باشد و بتوان تیم را در جام جهانی به خوبی هدایت کند. واقعیت این است که ظرفیتی که امروز ما داریم به همین حد است. اینکه علیه آقای اسکوچیچ مصاحبه کنیم و نام افراد دیگری را برای هدایت تیم ملی در جام جهانی ببریم مشکلی از ما حل نمی‌کند، بلکه در آستانه جام جهانی برای ما چالش نیز ایجاد می‌کند. در نتیجه تغییر کادر فنی تیم ملی هیچ کمکی به فوتبال ما نمی‌کند، بلکه متقدم باید همین کادر فنی خسته شده‌اند و راه را در این می‌بینند که تغییر و تحول ایجاد کنند. سوال این است که آیا شرایط کنونی اجازه چنین تغییر و تحولی به ما می‌دهد یا خیر؟ به نظر من چنین اتفاقی شدنی نیست. ما باید تلاش خود را معطوف به تقویت تیم ملی کنیم تا تیم ملی بتواند در جام جهانی بازی‌های خوبی در چنین شرایطی ما باید به حضور خواهند شد. در چنین شرایطی ما باید به تدارکات و سازمادهی در بازی‌های جام جهانی توجه کنیم. ما باید نگاه کنیم که به چه میزان آن را آماده کردیم و به چه میزان زمینه را برای موفقیت در مقابل چنین تیم‌هایی برای تیم ملی فراهم کرده‌ایم. ما نباید خود را فریب بدهیم، بلکه باید واقعیت‌ها را در نظر بگیریم. فوتبال ما در همین سطحی که مشاهده می‌کنید قرار دارد.

نتیجه تغییر کادر فنی تیم ملی هیچ کمکی به فوتبال ما نمی‌کند، بلکه تیم ملی را ضعیف کار خارق‌العاده‌ای انجام بدهد و بتواند به فرض از گروه خود صعود کند. این در حالی است که با توجه به تدارکاتی که برای تیم ملی در نظر گرفته شده باید انتظارات از تیم ملی را مدیریت کنیم. هر چه امروز بکاریم در آینده برداشت خواهیم کرد. سوال این است که در شرایط کنونی ما چه برنامه و تدارکاتی برای تیم ملی در نظر گرفته‌ایم که انتظار داریم تیم ملی از گروه خود در جام جهانی صعود کند.

◀ **آخرین بازی تدارکاتی ایران با الجزایر بود. این بازی چه واقعیت‌هایی را درباره تیم ملی آشکار می‌کرد؟**

پس از اینکه تیم ملی با الجزایر بازی کرد و نتیجه را به این تیم واگذار کرد برخی عنوان کردند باید سرمربی تیم ملی تغییر کند. این در حالی است که وضعیت امروز تیم ملی ارتباطی به سرمربی ندارد. اگر مشکلی وجود دارد در تصمیم‌هایی است که درباره تیم ملی گرفته شده است. این کادر فنی همان کادری

فرارو

عبدالرضا فرجی‌راد:

طرفین با حسن نیت وارد مذاکرات شوند

یک تحلیلگر مسائل بین الملل در تحلیلی

نسبت به روند مذاکرات هسته‌ای و همچنین نشست‌ی که در دوحه برگزار شد، اظهار داشت: مذاکرات دوحه خیلی زود تمام شد، در واقع شوکی هم در داخل ایران هم خارج از ایران وارد شد. در حالی که هم سیاستمداران و هم درمانی که رسانه را پیگیری می‌کنند، تصور می‌کردند در ی باز شده و بعد از وقفه سه ماهه به نتیجه‌ای خواهد رسید اما در مدت زمان خیلی کوتاه هم آمریکا، اروپا و جوزپ بورل اعلام کردند که این نشست اخیر نتیجه‌ای نداشته است. عبدالرضا فرجی‌راد گفت: در عین حال طرف ایرانی تلاش کرد تا بگوید مذاکرات شکست نخورده و پیگیر است و آمریکا‌یی‌ها خواسته‌های ما را مورد بی‌توجهی قرار داده‌اند، اما بعد از این شوک، شاهد سکوت نسبی در دو سه روز اخیر هستیم که نشان می‌دهد طرفین در حال فعالیت هستند تا مجدداً دوباره مذاکره را برگزار کنند. وی افزود: به نظر می‌رسد یک دور مذاکره دیگری برگزار شود، اما از آن طرف اروپایی‌ها تا احساس کردند در دوحه نتیجه ندهاد در شورای امنیت مطرح کردند و بحث قطعنامه ۲۲۳۱ را پیش کشیدند، این مسائل می‌تواند زمینه‌ای برای مراحل بعدی باشد. این استاد ژئوپلیتیک دانشگاه بیان کرد: بنابراین شرایط، مثبت تلقی نمی‌شود، مگر اینکه دو طرف با حسن نیت وارد مذاکرات شوند، امتیازاتی داده و دریافت کنند، ای کاش مذاکرات قبل از سفر بایدن به منطقه صورت می‌گرفت که آمریکایی‌ها مجبور نبودند امتیازاتی را به اسرائیلی‌ها، عربستان و یا بحرین هدیه و اجماعی را در منطقه علیه ایران به وجود آورند. سفير سابق کشورمان در تروژ همچنین ادامه داد: انتخابات آمریکا نزدیک است و بایدن اگر می‌خواهد رأی بیاورد یا باید با ایران به توافق برسد یا تندروی کند که به عبارتی آن روی سکه نشان داده می‌شود.

در واقع‌ای کاش مذاکرات بعدی که اگر قرار است بعد از سفر بایدن به منطقه انجام شود، قبل از سفر رئیس‌جمهور آمریکا صورت گیرد. وی با اشاره به تحرکات روس‌ها در جریان روند مذاکرات اظهار کرد: قبل از برگزاری نشست دوحه سرگئی لاوروف وزیر خارجه روسیه سفری به تهران داشت و بعد از نشست دوحه نیز سفری باقری رئیس تیم مذاکره کننده ایران به مسکو رفت. این دیپلمات پیشین کشورمان عنوان کرد: یکی از اشکالاتی که اکنون وجود دارد عدم اطلاع‌رسانی چه در مورد مذاکرات یا بحث روسیه است، کاش تحلیلی را در اختیار خبرنگاران می‌گذاشتند تا بتوانند اطلاع‌رسانی صحیحی را انجام دهند. فرجی‌راد اذعان کرد: طرفین خواسته‌هایی را مطرح می‌کنند، اما واقعیت این است چون تحلیلی صورت نمی‌گیرد و به‌طور روشن گفته نمی‌شود مانع کار چیست، هم مشکل ایجاد شده هم تحلیل‌ها جهت‌دار خواهد بود، خوب است رگ‌ب مردم گفته شود طرف آمریکایی چه می‌گوید، طرف ایرانی چه می‌خواهد. آنچه طرفین مطرح می‌کنند خیلی روشن و شفاف نیست بنابراین نمی‌توانیم بگوییم مشکل کجاست. در ماه‌های اول مذاکرات تحلیل نزدیک‌تری را می‌توانستیم داشته باشیم اما اکنون به دلیل اینکه بسیاری از مسائل و رفت و آمدها روشن نیستند تنها حدس‌هایی زده می‌شود. تحلیلگر مسائل بین‌الملل تصریح کرد: مذاکرات هنوز شکست نخورده، نمی‌خواهم بگویم درب مذاکرات بسته شده اما سکوتی که حاکم است، نشان می‌دهد تلاش‌هایی برای انجام دور دیگر مذاکرات صورت می‌گیرد، لذا اگر انجام شود و نتیجه بخش نباشد، می‌توان پیش بینی کرد آنها قطعنامه یا بیانیه می‌دهند.

نگره

مهرداد لاهوتی:

تحریم‌ها بر داشته نشوند

کشور گران اداره خواهد شد

یک نماینده سابق مجلس درباره میزان تحقق شعار گره نخوردن اقتصاد به مذاکرات گفت: امروز دنیا مثل حلقه‌های زنجیر بهم پیوسته است، ما وقتی تحریم نباشیم، نزدیک به سه میلیون بشکه نفت صادر می‌کنیم. الان که تحریم هستیم امکان دارد یک میلیون بشکه نفت صادر کنیم اما با قیمت کمتر این اتفاق می‌افتد. مهرداد لاهوتی با بیان اینکه هیچ تردیدی درباره گره خوردن تحریم‌ها به اقتصاد ما وجود ندارد، اظهار کرد: اگر تحریم ناشیم پول‌مان در نظام بانکی دنیا راحت‌جا به جامی‌شود اما الان به سختی این کار را انجام می‌دهیم. کلا کشور را داریم گران اداره می‌کنیم. آقای رئیسی نیز به این واقعیتی برده و تلاش می‌کند که ضمن حفظ ارزش‌های حاکم بر انقلاب با دنیا تعامل داشته باشیم و تحریم‌ها را حذف کنیم. وی با اشاره به سخنان روزوزی مقام معظم رهبری بیان کرد: حاکمیت هم به دنبال آن است که مذاکرات به نتیجه برسد. دولت آقای رئیسی هم به این نتیجه رسیده که اگر تحریم‌ها برداشته نشوند، کشور همچنان گران اداره خواهد شد. گرچه طی ۴۰ سال گذشته کشور تحریم بود و این موضوع هزینه‌های مای را در پی داشت اما امروز به مرحله‌ای رسیدیم که اداره کشور در وضعیت تحریم سخت است.